

บทที่ ๒

ประโยชน์ ระเบียบประเพณี และเครื่องอุปการะการเล่นคาบสองมือ

ประโยชน์ของวิชาคาบสองมือ

บางท่านที่ไม่เข้าใจและไม่ชอบซึ่งถึงวิชาคาบสองมือ เห็นว่าวิชานี้ไม่มีประโยชน์ต่อผู้ใดเลย เป็นเพียงเพื่อรักษาศิลปวัฒนธรรมไทยไว้เท่านั้น ไม่เหมาะสมที่บรรจุไว้ในหลักสูตรชั้นมัธยมศึกษา เพราะเด็กไม่มีโอกาสได้นำวิชาความรู้ไปใช้ได้ในชีวิตประจำวันและไม่ได้ออกกำลังกายอย่างเต็มที่ ดังนั้นจึงขอสรุปประโยชน์ของวิชาคาบสองมือ ดังนี้

๑. เป็นวิชาการต่อสู้และป้องกันตัว ในสมัยโบราณวิชาคาบสองมือเป็นวิชาที่นักรบทุกคนต้องเรียนและฝึกให้เกิดความชำนาญ เพื่อที่จะต่อสู้กับศัตรูที่มารุกรานชาติของเราจึงสามารถดำรงไว้ซึ่งความเป็นเอกราชของชาติไทยตราบเท่าทุกวันนี้ เห็นได้จากในตอนหนึ่งของหนังสือเรื่อง นางนพมาศ หรือตำรับท้าวศรีจุฬาลักษณ์ มีปรากฏว่า "หม่อมมนุษย์ก็ประกอบไปด้วยสติปัญญาโดยมาก ต่างรำเรียนสรรพวิชาต่าง ๆ ฝ่ายทหารก็เรียนศิลปศาสตร์เพลงอาวุธ คือ วิชาข้างม้า กระบี่กระบอง โล่ห์ ดั้ง ดาบสั้น ดาบยาว กริช กันหย่น โดมร ศรกำซาบ ปืนไฟใหญ่่น้อย มวยปล้ำตำรับตำราพิชัยยุทธ เวชมนตร์ ดงกระพัน ขำขันชำนาญเป็นการดี" จะเห็นได้ว่าคาบสองมือเป็นวิชาที่เกี่ยวข้องกับการรบในสมัยโบราณ (พอง เกิดแก้ว ๒๕๒๗ : ๑๐)

ในปัจจุบันวิชาคาบสองมือเป็นวิชาที่เรียนรู้ไว้เพื่อการต่อสู้และป้องกันตัวในยามคับขัน เมื่อมีศัตรูจะเข้ามาทำร้ายก็สามารถใช้วิชาความรู้ที่เรียนมานั้นป้องกันตัว สามารถผ่อนหนักให้เป็นเบา หลบหลีกและตอบโต้กับศัตรูได้ คนที่เรียนย่อมได้เปรียบ เช่นเดียวกับกีฬาประเภทอื่น ๆ เช่น มวย ศิลปะป้องกันตัว หรือยิมนาสติก เป็นต้น นอกจากนี้ยังถือได้ว่าเป็นศิลปะการต่อสู้และป้องกันตัวของชาติไทยอีกด้วย ซึ่งไม่มีชาติใดเสมอเหมือน เพราะการแสดงคาบสองมือประกอบไปด้วยท่วงท่าทางการร่ายรำด้วยความสง่างาม ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของนาฏศิลป์ และเป็นการต่อสู้ป้องกันตัว ชิงไหวชิงพริบกัน คล่องแคล่ว ว่องไว กล้าหาญ ภายใต้ระเบียบแบบแผนตั้งแต่ต้นจนจบการแสดง

๒. วิชาคาบสองมือ เป็นวิชาที่สร้างบุคคลให้เป็นผู้ทรงศักยภาพโดยสมบูรณ์ เพราะเป็นวิชาที่ใช้กิจกรรมหรือใช้ร่างกายเป็นสื่อกลางในการพัฒนาทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ซึ่งตรงกับเป้าหมายของการพลศึกษา จะเห็นได้ว่าสามารถออกกำลังกาย

ได้ทุกส่วนของร่างกายโดยใช้เครื่องมือเป็นส่วนประกอบเป็นการฝึกความสัมพันธ์ของอวัยวะต่าง ๆ ของร่างกาย การเคลื่อนไหวร่างกายที่สง่างาม เช่น การนั่ง ยืน เดิน วิ่ง กระโดด ฯลฯ ฝึกความแคล่วคล่องว่องไว กล้าหาญ กล้าตัดสินใจ มีการยับยั้งอารมณ์ ความมีน้ำใจนักกีฬา อวัยวะส่วนต่าง ๆ ของร่างกายสามารถรับคำสั่งจากสมองและสามารถปฏิบัติตามคำสั่งได้อย่างทันที่ ทั้งนี้ นอกจากนี้ยังสามารถสร้างความสนุกสนานเพลิดเพลินให้กับผู้เล่นและผู้ดูอีกด้วย

๓. เป็นกีฬาที่ฝึกน้ำใจให้กับผู้เล่นได้เป็นอย่างดี เพราะกิจกรรมในการแสดงนั้นจะต้องมีการต่อสู้ ซึ่งจะก่อให้เกิดความกล้าหาญ อดทน ไม่ท้อถอยต่ออันตรายที่ต้องเผชิญ เพราะอาจจะเกิดการพลาดพลั้งขึ้นได้ การมีจิตใจเข้มแข็งนี้เอง ทำให้ศัตรูหวั่นเกรงต่อคนไทยตราบนานเท่านาน

๔. เป็นการสร้างและปลูกฝังความมีระเบียบวินัย เนื่องจากการเล่นเป็นการต่อสู้ จึงจำเป็นที่ผู้เล่นจะต้องรักษาระเบียบประเพณีการเล่นที่เคร่งครัด ต้องมีน้ำใจนักกีฬา รักษาคุณธรรมและความยุติธรรมเป็นสิ่งสำคัญ ต้องยึดถือกฎ กติกา การเล่นจึงจะเป็นกีฬาที่สมบูรณ์ได้

๕. เป็นศิลปะการต่อสู้ และป้องกันตัวของชาติไทย จึงสมควรที่จะรักษาและดำรงไว้ให้เป็นเอกลักษณ์ประจำชาติของชาติไทย

วิชาดาบสองมือนอกจากจะเป็นประโยชน์ต่อบุคคลในการสร้างบุคลิกให้เป็นผู้ทรงศักยภาพอย่างสมบูรณ์แล้ว ยังเป็นศิลปะวัฒนธรรมประจำชาติที่ทุกคนควรจะต้องหวงแหนและรักษาไว้ให้คู่บ้านคู่เมืองตลอดไป

ระเบียบประเพณีการเล่นดาบสองมือ

เพื่อเป็นการรักษาระเบียบประเพณีอันดีงามในการเล่นดาบสองมือซึ่งมีมาแต่โบราณกาลของไทยให้คงอยู่ตลอดไป ผู้เล่นดาบสองมือจึงควรปฏิบัติดังนี้

๑. การแต่งกาย เพื่อให้เป็นเอกลักษณ์ในการเล่นกีฬาดาบสองมือ ซึ่งเป็นกีฬาประจำชาติของไทยสืบต่อไปในการแสดงและการแข่งขัน ควรแต่งกายแบบไทยและมีมงคลสวม เพื่อเป็นสิริมงคลในการเล่นและมีผลต่อกำสั่งใจด้วยทุกครั้ง

๒. เพื่อให้เป็นการเร้าใจ ปลูกใจให้ตื่นเต้นทั้งผู้เล่นและผู้ดูในจังหวะและลีลาการเล่น จึงควรมีเครื่องดนตรีประกอบการเล่นด้วย เช่น เป็ชวา ฉิ่ง และกลองแขก

๓. เพื่อเป็นการระลึกถึงบูรพาจารย์ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ก่อนการแสดง
ทุกครั้งควรปฏิบัติ ดังนี้

- ๓.๑ นำอาวุธและเครื่องมือทุกชนิดมารวมกันแล้วจัดรูปเทียนบูชาพระรัตนตรัย
ขออำนาจพรอันศักดิ์สิทธิ์ให้แคล้วคลาดจากอันตรายระหว่างการ เล่น
- ๓.๒ แสดงคารวะต่ออุปกรณ์ทั้งก่อนเล่นและหลังจากเล่นแล้ว รวมทั้งต้องเก็บ
รักษาไว้ในที่อันสมควรด้วย

๔. ผู้เล่นจะต้องปฏิบัติตามขั้นตอนของประเพณีการเล่นดาบสองมือ ดังนี้การถวายบังคม
การขึ้นพรหมนั่งหรือพรหมยืน การรำ การถวายบังคมเร็ว การเดินแปลง การลดล้อ การต่อสู้
และการแสดงคารวะเพื่อเป็นการให้อภัยซึ่งกันและกัน

๕. ผู้เล่นควรรู้จักใช้อาวุธให้ถูกต้องตามประเภท เช่น ดาบรำใช้เฉพาะในการรำ
อย่างเดียว ส่วนดาบตีหรือดาบจริงใช้ในการต่อสู้กันเท่านั้น

๖. ผู้เล่นต้องรู้จักควบคุมอารมณ์ของตนไม่แสดงอาการโกรธแค้นอาฆาตเช่นฆ่าคู่ต่อสู้
จนลืมประเพณีอันดีงามไป

หลักในการเล่นดาบสองมือด้วยความปลอดภัย

การเล่นดาบสองมือต้องอาศัยจังหวะ ชัดแข็ง กลยุทธทั้งในการรุกและการรับ หาก
เกิดการพลาดพลั้งอาจได้รับอันตรายได้ เพื่อให้การเล่นเกิดประโยชน์ต่อร่างกายอย่างแท้จริง
จึงควรปฏิบัติด้วยความปลอดภัยทุกครั้ง ดังนี้

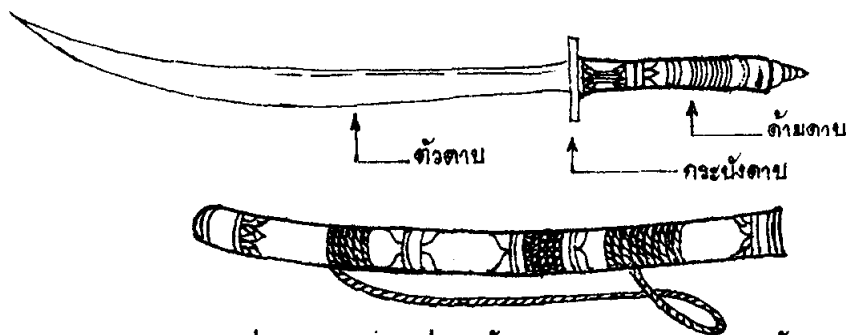
๑. ก่อนการเล่นทุกครั้ง ควรตรวจอุปกรณ์ บริเวณสถานที่ให้เรียบร้อย หากสิ่งใด
บกพร่อง เช่น พื้นที่ไม่เรียบ มีสิ่งกีดขวาง เป็นต้น ให้รีบจัดการแก้ไข
๒. ควรแต่งกายด้วยเครื่องแต่งกายที่เหมาะสม เกิดความสะดวกคล่องตัวในการ
เคลื่อนไหว
๓. อบอุ่นร่างกาย ให้อวัยวะทุกส่วนรับรู้ เตรียมพร้อมก่อนการเล่นทุกครั้ง
๔. ควรเล่นในขณะที่ร่างกายและจิตใจมีสมรรถภาพพร้อม มิฉะนั้นอาจเกิดการ
ผิดพลาดได้ง่าย
๕. รู้จักประมาณความสามารถ กำลังของตนเอง เล่นด้วยความระมัดระวังไม่
ประมาทฝีมือของคู่ต่อสู้
๖. ปฏิบัติตามกฎหมาย กติกา ระเบียบข้อบังคับ และประเพณีอันดีงาม

อุปกรณ์ในการเล่นดาบสองมือ

๑. ดาบ

๑.๑ ดาบจริง เป็นอาวุธชนิดหนึ่งที่ใช้สำหรับฟัน จะใช้แทงด้วยก็ได้ ทำด้วยเหล็กอย่างดี มีรูปแบบและโค้งตอนปลายเล็กน้อย ลักษณะของดาบนั้น ตอนโคนเล็กและค่อย ๆ ใหญ่ตามลำดับ ตรงกลางโป่งและใหญ่ แล้วค่อย ๆ เล็ก ๆ ไปจนถึงปลาย แผลมยาวประมาณ ๔๐ เซนติเมตร มีน้ำหนักมาก กว่ากระบี่ น้ำหนักส่วนมากตกที่ปลาย ทั้งนี้ ก็เพราะต้องการทำให้การฟันได้ผลดี คือได้กำลังของดาบ เป็นกำลังเพิ่มขึ้นอีกด้วย

ส่วนประกอบของดาบ

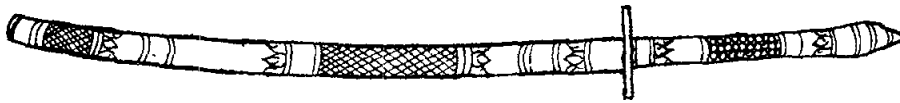

ตัวดาบ รูปร่างลักษณะดังกล่าวแล้ว ความจริงหนัก มักทำด้วยเหล็กกล้า ดีเป็นรูปดาบ ส่วนแบนกว้างที่สุด ๒๒ เซนติเมตร ส่วนยาวแบ่งออกเป็น ๒ ส่วนเท่า ๆ กัน ส่วนด้ามนั้นหนาและหุ้ม ใช้สำหรับรับหรือบิด การฟันหรือการแทงของข้าศึก

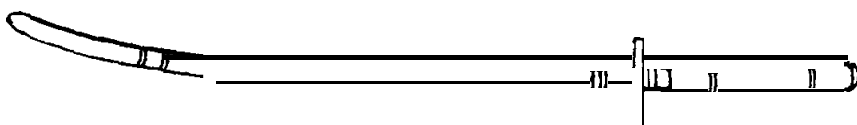
ด้ามดาบ สวมติดอยู่กับโคนดาบอย่างหนาแน่น เป็นท่อนกลมยาวประมาณ ๓๐ เซนติเมตร โดพมือจับได้ถนัดและมั่นคง ทำด้วยไม้ที่แข็งแรง การที่มีด้ามยาวก็เพื่อที่จะใช้เป็นเครื่องรับรองป้องกันส่วนปลายของแขน ตั้งแต่มือจับถึงข้อศอกไม่ให้ถูกฟันได้ง่าย

กระบังดาบ มีรูปเป็นแผ่นกลมแบน ซึ่งทำด้วยโลหะหรือหนัง ติดแน่นระหว่างตัวดาบกับด้ามดาบต่อกัน สำหรับป้องกันนิ้วมือของผู้ถือ มีหุ้มทำด้วยหนังหรือด้ายถักสำหรับใส่ถุงมือที่จับด้ามดาบนั้น

ฝักดาบ มีลักษณะเช่นเดียวกับกระบี่ หนึ่งในการรบสมัยโบราณ ถ้านักรบคนใดถนัดอาวุธสั้นชนิดมือเดียว โดยมากก็มักใช้กระบี่เป็นอาวุธประจำตัว แต่ถ้าจะใช้ดาบมักใช้ดาบสองมือ ซึ่งยังคงเรียกมาจนบัดนี้ว่า "ดาบสองมือ" ตามปกติใช้สะพายกันไว้บนหลัง ด้ามโผล่ขึ้นเหนือไหล่สองข้าง เหมาะและสะดวกที่จะนำมาใช้ต่อสู้กับข้าศึกทันที นักรบบางคนชอบถือดาบมือหนึ่ง อีกมือหนึ่งถือเครื่องป้องกันตัว อีกมือหนึ่งทำการต่อสู้ การใช้ดาบควบกับเครื่องป้องกันนี้เรียกว่า "ดาบ" "ดาบโล่ห์"

๑.๒ ดาบรำ มีรูปร่างลักษณะคล้ายดาบจริง แต่ปลายไม่แหลม โดยมากทำเป็นปลายตัดแบนพอสวมกร ทำได้หลายอย่าง คือ เอาไม้เบา ๆ มาทำเป็นรูปดาบแล้วลงรักปิดทอง มีลวดลายต่าง ๆ บางชนิดตอนโคนทำเป็นรูปปากมังกรคาบดาบ ลงด้วยสีสวย ๆ งาม ๆ ความประสงค์อันแท้จริงสำหรับดาบรำก็เพื่อความสวยงามเพียงอย่างเดียว ใครจะทำวิจิตรพิสดารอย่างไรก็ไม่มีใครห้าม แต่ให้มีรูปละม้ายคล้ายคลึงกับดาบจริง

๑.๓ ดาบตี รูปร่างลักษณะเหมือนกับดาบรำ โดยมากทำด้วยหวายโป่งขนาดพอมือจับตามได้ถนัด ควรใช้หวายแก่ทั้งเปลือกตากแดดให้แห้ง กระบ้งทำด้วยหนังสักปลายและโคนของดาบเพื่อมิให้ปลายแตก แล้วทาด้วยรัก ส่วนหวายเทศทำไม่ได้เพราะเล็กมาก ไม่เหมาะที่จะใช้ฟันหวายโป่งเหมาะสำหรับทำดาบตี เพราะมีคุณสมบัติเบา และเหนียว

การดูแลรักษาตาบ

ตาบสองมือ ถือว่ามีความสำคัญที่ผู้เล่นจะต้องเคารพ สักการะ และจะต้องมีการเก็บรักษาไว้อย่างเหมาะสม เพราะตามประเพณีไทยแต่โบราณถือว่า อารูชของไทยทุกชนิดมีครูถึงแม้ว่าจะไม่ใช่ผู้เล่นก็ตาม ก็จะต้องเคารพสักการะเช่นกัน ดังนั้นควรปฏิบัติดังนี้

ตาบรำ ตาบรำเป็นตาบซึ่งทำขึ้นเพื่อความสวยงามโดยเฉพาะ มีความบอบบาง จึงควรระมัดระวังเป็นพิเศษ โดยปฏิบัติดังนี้

๑. การเก็บรักษาควรใช้ผ้าหรือกระดาษเนื้ออ่อน เช่น กระดาษแก้วห่อหุ้มเครื่องไม้รำ
๒. มีแท่นตั้งโดยเฉพาะ เพื่อป้องกันการล้มและเสียดสีกัน หรือเก็บไว้ในตู้กระจก เพื่อป้องกันฝุ่นละออง
๓. การนำมาใช้และการเคลื่อนย้าย ควรระมัดระวังเป็นพิเศษ ไม่ให้กระทบกระแทกกับวัตถุอื่น ๆ เพื่อป้องกันการขีด ถลอก หักหรือหลุด
๔. หลังจากเลิกใช้แล้ว ต้องทำความสะอาดให้เรียบร้อย ถ้าส่วนใดชำรุดต้องรีบซ่อมแซม

ตาบจริงและตาบตี การดูแลรักษาปฏิบัติเช่นเดียวกับตาบรำ สำหรับตาบจริงก่อนเก็บควรทำความสะอาดโดยเช็ดให้แห้ง ทาน้ำมันเพื่อป้องกันสนิม เนื่องจากทำด้วยเหล็ก และสอดใส่ไว้ในฝักให้เรียบร้อยเพื่อความปลอดภัย

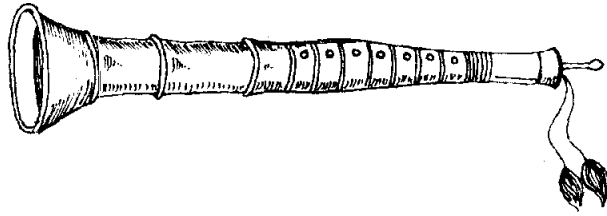
สำหรับตาบตีทำด้วยหวาย จึงมีความเหนียวและคงทน การใช้ดีจะต้องอยู่ในขอบเขต ไม่ใช่เจอสิ่งใดก็ดีไปหมดทุกอย่าง ระวังการเปียกน้ำหรือใกล้ไฟ เพราะจะทำให้เปลี่ยนรูปทรงและไม่คงทน

ตาบที่ใช้ในการฝึกซ้อมตี มักจะห่อหุ้มด้วยแผ่นยางที่เรียกว่า นวม เพื่อป้องกันความรุนแรงในการตีที่อาจพลาดพลังได้ ดังนั้น การเก็บรักษาจึงควรไม่ให้เปียกน้ำหรือตากแดดเพราะจะทำให้ยางละลายได้

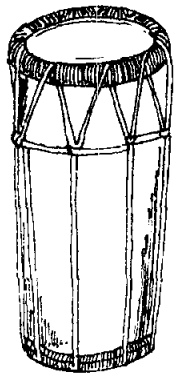
๒. เครื่องดนตรีประกอบการเล่นตาบสองมือ

ประเพณีการแสดงตาบสองมือ มีการบรรเลงดนตรีประกอบการแสดงตลอดเวลา ตั้งแต่ต้นจนจบเช่นเดียวกับมวยไทย เครื่องดนตรีประกอบด้วย

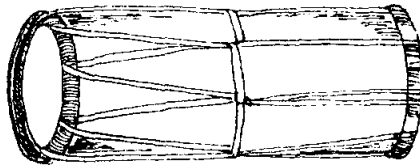
- ๑. ปี่ชวา
- ๒. กลองแขกตัวผู้ (เสียงสูง)
- ๓. กลองแขกตัวเมีย (เสียงต่ำ)
- ๔. ฉิ่ง

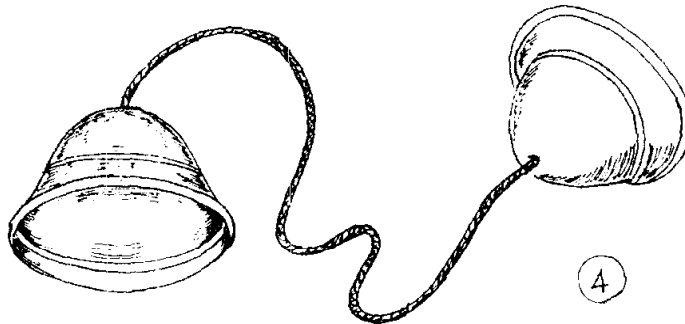
1

2

3

4

ประโยชน์ของเครื่องดนตรี

๑. ทำให้การแสดงตริคครั้นและสนุกสนาน ทุกครั้งที่จัดให้มีการเล่น ณ ที่ใดก็ตาม พอปีกลองเริ่มโหมโรงขึ้น ประชาชนก็จะร้องกรูมาดูกันอย่างเนืองแน่น เพราะอิทธิพลของปีกลองเร้าใจ เรียกความสนใจให้คนมาดูการแสดง

๒. เสียงปีกลองจะช่วยปลุกใจ เร้าใจให้ผู้เล่นเกิดความฮึกเหิมในการต่อสู้กับฝ่ายตรงกันข้ามมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ยังช่วยเร้าใจให้ผู้ดูที่เคยเล่นมาแล้วตื่นเตนอยากจะออกไปสู้กับเขาบ้างและบางครั้งก็อดที่จะขยับมือขยับเท้าตามไปไม่ได้

๓. กวรวำของการแสดงคาบสองมือ เสียงปีกลองที่บรรเลงเป็นเพลงที่เหมาะสมกับการแสดงแต่ละขั้นตอน พร้อมด้วยเสียงฉิ่งที่จับเป็นจังหวะ จะช่วยสร้างบรรยากาศให้ผู้รำรำได้ถูกต้องตามจังหวะ เพิ่มความงดงามในการรำมากยิ่งขึ้น

๔. เสียงปีกลอง จะมีส่วนช่วยยั่วให้ผู้เล่นคิดที่จะต่อสู้กันตลอดเวลาในระหว่างที่ทำการต่อสู้ เพราะในการต่อสู้กันเสียงปีกลองจะเร่งจังหวะเสียงถี่เข้า ยิ่งจังหวะเร่งเร้าเพียงใดก็ยิ่งหนุนให้ผู้เล่นเกิดความกล้ามากขึ้นเพียงนั้น ไม่เหมือนกับในตอนรำ มีจังหวะการเล่นช้าอ่อนช้อย

การบรรเลง ปี่ชวา กลองแขก เป็นศิลปะอย่างหนึ่ง กล่าวคือ การบรรเลงเพลงต้องให้เหมาะกับช่วงเวลาของการแสดงขั้นตอนต่าง ๆ เพลงที่จะใช้บรรเลงก็ต้องเลือกให้เหมาะสมกับการแสดง ซึ่งตามนิยมแล้ว ต้องแยกบรรเลงเป็น ๓ ตอน ดังนี้คือ

๑. บรรเลงประกอบการไหว้ครู ซึ่งเป็นประเพณีนิยมกันผู้ที่ เป็นหัวหน้าจะต้องนำดอกไม้ธูปเทียนขึ้นมาทำการสักการะบูชาอาจารย์ หน้าเครื่องไม้ซึ่งมีผู้แสดงที่เป็นศิษย์ล้อมล้อมอยู่ ปีกลองที่บรรเลงประกอบตอนนี้จะให้เพลงขมสมุทร เพลงโฉลท เพลงเกาะ หรือเพลงระกำ ฯลฯ

๒. โหมโรง หลังจากพิธีไหว้ครูแล้วจะต้องมีการโหมโรง เพลงที่ใช้ส่วนมากได้แก่ เพลงแขกโอด สารถิ เขียมวิมาน แขกไทร หรือเพลงสองชั้นอื่น ๆ ก็ได้

๓. บรรเลงประกอบการรำ การรำคาบสองมือใช้เพลงจำปาทอง เทศหรือขอมทรงเครื่อง

๓. เครื่องแต่งกายของผู้เล่น

การแต่งกายของคนไทยเราได้เปลี่ยนแปลงไปตามยุคตามสมัย ซึ่งเป็นเหตุให้การแต่งกายของนักคาบสองมือเปลี่ยนไปด้วย อาจแบ่งได้เป็น ๓ สมัย คือ

๓.๑ การแต่งกายแบบสมัยโบราณ คือในสมัยก่อนไทยเราต้องทำการรบไม่หยุดหย่อนชายฉกรรจ์ทุกคนต้องเป็นทหารเพื่อทำหน้าที่ป้องกันเอกราชของชาติ ฉะนั้นการแต่งกายจึงเป็นแบบนักรบ คือสวมเสื้อยันต์แบบไม่มีแขน และนุ่งกางเกงขากว้างยาวแค่ครึ่งน่อง

๓.๒ การแต่งกายแบบสมัยกลาง คือในสมัยที่ไทยเรานิยมนุ่งผ้าแบบเขมรไม่ว่าชายหญิง เด็ก และผู้ใหญ่ต่างก็นิยมผ้านุ่งกัน เพื่อเปลี่ยนแปลงตามกาลสมัย เครื่องแต่งกายของนักคาบสองมือก็เปลี่ยนไปด้วย คือสวมเสื้อแบบมีแขนบ้าง ไม่มีแขนบ้างแล้วนุ่งผ้าโจงกระเบนแบบเขมร ซึ่งความจริงแล้วการนุ่งผ้าโจงกระเบนทำให้ขาดความสะดวกในการเล่นอยู่มาก แต่ก็ฝืนความนิยมในการแต่งกายในสมัยนั้นไม่ได้ เพราะต้องยกขาและต้องวิ่งหรือกระโดดทำให้ดึง เหนียว ยกไม่ได้คล้องแคล้วเหมือนนุ่งกางเกง ดังนั้นจึงได้หาทางแก้ไขโดยการนุ่งให้หย่อนลงไปทางข้อเท้า มาก ๆ จะได้สะดวกแก่การยกเท้า และการย่างก้าวเดินทั้งนี้เฉพาะในการรำ แต่ในการตีจะปล่อยให้นุ่งผ้าอยู่ในสภาพเช่นนี้ต่อไปไม่ได้อีก เพราะจะทำให้หย่อนรุ่มร่าม ไม่สามารถจะเคลื่อนไหวได้สะดวกและรวดเร็ว จึงต้องถักเขมร ยกครึ่งผ้าขึ้นไว้ให้ไปรวมกันอยู่ที่โคนขาซึ่งก็ทำให้สะดวกมากขึ้น

๓.๓ การแต่งกายแบบสมัยปัจจุบัน การแต่งกายของเราในปัจจุบันได้เอาแบบอย่างมาจากต่างประเทศ ซึ่งเรียกว่าการแต่งกายแบบสากล ซึ่งการแต่งกายของนักคาบสองมือก็เปลี่ยนแปลงไปด้วย คือแต่งเครื่องแบบอย่างนักกีฬา โดยสวมเสื้อมีแขนหรือไม่มีแขน กางเกงขาสั้นแค้เข้า สวมถุงเท้ารองเท้า เพื่อทำให้เคลื่อนไหวสะดวกดีขึ้น

การแต่งกายตามแบบทั้ง ๓ สมัยนี้ ก็ยังคงมีใช้อยู่ในปัจจุบันทั้ง ๓ แบบ แล้วแต่ใครจะเลือกใช้แบบใด ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสะดวกในการจัดหา

๔. มงคล

มงคล เป็นเครื่องประกอบในการแต่งกายของการแสดงคาบสองมือซึ่งมีมาแต่สมัยโบราณ มงคลเป็นด้ายสายสัญญาณเส้นเล็ก ๆ หลายเส้นมารวมกันเข้าเป็นเส้นเดียวมีขนาดใหญ่กว่าหัวแม่มือเล็กน้อย ยาวพอพันรอบศีรษะผู้ใหญ่ได้ ส่วะปลายทั้งสองรวมเข้าด้วยกัน มีรูปร่าง

คล้ายรูปไข่ เพื่อความมั่นคงถาวร จึงมักพันด้วยผ้าตลอดชิ้นโดยปล่อยให้ปลายทั้งสองยื่นออกมาพอสมควร เหมือนไส้หัวเทียนซีฟิ่ง

เป็นประเพณีนิยมกันมาตั้งแต่สมัยโบราณ เพื่อความเป็นสิริมงคลแก่ผู้ที่จะประกอบพิธีต่าง ๆ เช่น พิธีโกนจุก บวชนาค แต่งงาน ฯลฯ เขามักให้ผู้นั้นสวมมงกุฎเสมอ การเล่นหรือการแข่งขันตาบสองมือก็ถือปฏิบัติเช่นเดียวกัน กล่าวคือให้ผู้แสดงสวมมงกุฎไว้บนศีรษะ เอาปลายที่รวมกันนั้นไว้ข้างหลัง ความประสงค์อันแท้จริงก็เพื่อให้ผู้ที่สวมนั้นได้รับความเป็นสิริมงคลแม้จะต้องเผชิญกับอันตราย เช่นการต่อสู้ซึ่งกันและกันแล้ว ก็ขอให้คุ้มครองป้องกันภัยพิบัติทั้งปวง เป็นการบำรุงขวัญ และมีความมั่นใจในสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่เคารพบูชาคุณพระรัตนตรัย ตลอดจนครูบาอาจารย์ที่ตนนับถือ เพราะ มงกุฎนี้ได้ทำขึ้นด้วยพิธีการอันเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา จึงถือว่าเป็นสิ่งสักการะอย่างหนึ่งซึ่งต้องเทอดไว้ด้วยความเคารพ

การสวมและการถอดมงกุฎ

การแสดงหรือการแข่งขันตาบสองมือ ครูบาอาจารย์ที่เป็นผู้ควบคุมจะเป็นผู้สวมมงกุฎให้ไว้บนศีรษะ ผู้ถูกสวมจะโน้มค่านับรับไว้ด้วยความเคารพอย่างยิ่ง ผลที่ได้อีกส่วนหนึ่งของการสวมมงกุฎก็คือ ก่อให้เกิดความเชื่อมั่นและความกล้าหาญไม่หวาดกลัวคู่ต่อสู้ ซึ่งเป็นจุดประสงค์ที่สำคัญอย่างหนึ่งของวิชาตาบสองมือ วิธีปฏิบัติในการสวมและถอดมงกุฎมีการปฏิบัติแตกต่างกัน ๓ แบบ คือ

๑. สวมเฉพาะตอนรำ จะสวมมงกุฎเมื่อจะออกไปแสดง เมื่อผู้แสดงถวายเป็นบังคมขึ้นพรหม และรำเสร็จจนจ้วงลงนั่งแล้ว จะถอดมงกุฎออกพร้อมกับการเปลี่ยนไม้รำเป็นไม้ตี โดยผู้รำจะ ถอดออกเอง และมอบให้กับผู้ที่ไปเปลี่ยนไม้

๒. สวมโดยตลอดทั้งตอนรำและตอนต่อสู้ สวมไว้ที่ศีรษะไม่ถอดมงกุฎไม่ว่าจะเปลี่ยนไม้รำหรือไม้ แบบนี้ต้องระมัดระวังในเวลาต่อสู้ เพราะมงกุฎอาจจะหลุดได้ ซึ่งทำให้ดูไม่เหมาะสมเพราะเป็นของที่เคารพนับถือ

๓. สวมโดยตลอดทั้งตอนรำและตอนต่อสู้ แต่ในขณะที่จะต่อสู้ให้กดเลื่อนลงมาคล้องคอไว้ วิธีนี้จะทำให้มงกุฎไม่หลุดไปจากตัว

การถอดมงกุฎตามแบบที่สองและแบบที่สาม ผู้สวมมงกุฎจะเป็นผู้ถอดมงกุฎให้

๕. สนามเล่นดาบสองมือ

ดาบสองมือ เป็นกีฬาประจำชาติไทยชนิดหนึ่ง ไม่ได้กำหนดขอบเขตของสนามที่แน่นอนลงไป ดังเช่นกีฬาฟุตบอล บาสเกตบอล ทั้งนี้เพราะการเล่นดาบสองมือในสมัยโบราณมุ่งในเรื่องของความสะดวก และอุปกรณ์ก็ใช้น้อยที่สุด ส่วนสนามอาจจะใช้ลานวัดหรือสนามกีฬาแทนก็ได้

ในสมัยปัจจุบันมักเป็นสนามราบเรียบ ไม่ขรุขระและพื้นไม่แข็งจนเกินไป เช่น สนามที่เป็นพื้นหญ้า หรือสนามที่เป็นไม้กระดาน โดยมากเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า กว้างประมาณ ๔ เมตร ยาวประมาณ ๑๖ เมตร เป็นสนามกลางแจ้งหรือในร่มก็ได้ แต่ถ้าเป็นสนามในร่มควรเป็นที่โล่งขึ้นไปข้างบนอย่างน้อย ๔ เมตร สนามจะเล็กหรือใหญ่กว่านี้ก็ไม่ได้แต่ไม่ควรจะแคบเกินไป เพราะอาจจะไม่คล่องตัวและเกิดอันตรายแก่ผู้ดูได้